



## Sosyal Medyada Mahremiyetin Kullanımı: Şinzo Abe Suikastı Görüntüleri Üzerinden Bir Değerlendirme

*The Use of Privacy in Social Media: An Evaluation of the Shinzo Abe Assassination*

### ÖZET

Hızla küreselleşen ve dijitalleşen bir dünya, bireylerin algılarında ve yaşayış biçimlerinde yadsınmaz bir değişimi de beraberinde getirmiştir. Hayatımızın büyük bir alanını kapsayan sosyal medyanın getirdiği bu değişimlerin hepsinin pozitif yönde olduğu söylenemez. Şöyle ki yaşadığımız bu devrim niteliğindeki değişim birçok tartışmayı da beraberinde getirmiştir. Hiç şüphesiz bu konulardan bir tanesi de sosyal medya ile hezimete uğrayan mahremiyet algısıdır. Günümüzde sosyal medya kullanımının yaygınlaşması ve ulaşılabilirliğinin zahmetsiz olması mahremiyet kavramının medya üzerinden tartışılan etik bir konu haline getirilmesine zemin hazırlamıştır. Kişiden kişiye ve kültürden kültüre, değişebilen bir kavram olan mahremiyet olgusu, sınırlarının ve kurallarının belirlenmesi gündem konusu haline gelmiştir. Bireyler sosyal medyada neyin paylaşılabilir, neyin paylaşılabilir olmadığı konusunda ki sınırlarını kaldırmış durumdadır. Özel, genel, açık, gizli fark etmeksizin her şey sosyal medya için bir dijital içerik değeri taşımaktadır. Bu bazen, kişinin kendi ürünüymiş gibi, giydirip süslediği çocuğu, bazen hasta yatağında en mahrem haliyle ameliyat sırası bekleyen annesi olabiliyor. Ne için? Bir beğeni, bir tık daha fazlası için mi? Bireylerin mahremiyetleriyle ilgili bilgilerin sosyal medya aracılığı ile yayılımının toplum açısından tehlike arz ettiği yönündeki hipotezin doğruluğunun desteklenmeye çalışıldığı makalede, yaşamımızın birçok noktasında kolaylık sağlayan sosyal medyanın aynı zamanda da nasıl hezimete uğrattığı sorgulanmaktadır. Bundan yola çıkarak özel alan, çalışma ve kamusal alan esasında mahremiyet olgusu, mahremiyetin sosyal medya üzerinden kullanımı, insan ilişkileri ve mahremiyet, popüler bireylerin dünyasında mahremiyetin kullanımı üzerine örnek bir vaka, mahremiyetin sosyal medyada sergilenmesi ile sosyal medya ve mahremiyet ilişkisi başlıkları altında incelenmektedir.

**Anahtar Kelimeler:** Sosyal Medya, Mahremiyet, Medyada Mahremiyet, Mahremiyet Algısı.

### ABSTRACT

A rapidly globalizing and digitalizing world has brought with it an undeniable change in the perceptions and lifestyles of individuals. It cannot be said that all of these changes brought about by social media, which covers a large area of our lives, are positive. That is to say, this revolutionary change that we have experienced has brought many discussions with it. Undoubtedly, one of these issues is our perception of privacy, which has been defeated by social media. Today, the widespread use of social media and the ease of accessibility have paved the way for the concept of privacy to become an ethical issue discussed over the media. The concept of privacy, a concept that can change from person to person and from culture to culture, and the determination of its borders and rules has become a topic of agenda. Individuals have removed the limits on what can and cannot be shared on social media. Regardless of whether it is private, public, open or secret, everything has a digital content value for social media. Sometimes this can be the child who dresses and adorns as if it is one's own product, and sometimes it can be the mother who is waiting for the surgery in the most private way on the patient's bed. For what? For a like, a click for more? In the article, which tries to support the accuracy of the hypothesis that the dissemination of information about the privacy of individuals through social media poses a danger to the society, it is questioned how social media, which makes our lives easier most of the time, also defeats it. Based on this, the concept of privacy on the basis of private space, work and public space, the use of privacy through social media, human relations and privacy, celebrity An exemplary case on the sharing of privacy in the world is examined under the headings of displaying privacy on social media and the desire of the other to be punished.

**Keywords:** Social Media, Privacy, Privacy In The Media, Perception Of Privacy

## GİRİŞ

Küreselleşen dünya ile birlikte hayatımızdaki birçok şey değişime uğramıştır. Bu değişimleri günlük hayatımızda da yoğun bir şekilde yaşamaktayız. En sık kullandığımız iletişim aracımız telefon yerini elektronik postaya, severek okuduğumuz gazeteler yerlerini internet gazetelerine, kâğıt paralar yerini elektronik para ve fonlara bırakmaktadır. Günümüze geldiğimizde dünyada pek çok alanda bir değişim süreci yaşamaktadır. Bu değişim sürecinde ülkeler, kurumlar ve kuruluşlar, bireyler olarak kendilerini uyum sağlamanın yollarını aramaktadırlar. Geleneksel medyanın yerini artık günümüzde yeni medya almıştır. İnternet teknolojilerinde yaşanan hızlı ilerlemeler ve sosyal ağların hayatımıza girmesiyle birlikte, kişiler ve gruplar arasındaki iletişim kurma biçiminde değişiklikler görülmüştür. İnternet ortamlarının yarattığı hız iletişim yollarında da kendini göstermiştir. Bilgiye ulaşmak kolaylaşmıştır. Bu durum toplumun dönüşümünü de hızlandırmıştır. Vaktimizin büyük bir bölümünü içerisinde geçirdiğimiz sosyal ağlar yaşamımızı yeniden şekillendirmiştir. Bu devrim niteliğindeki dijital değişim, Castells'e göre, yalnızca kullanılan gerecin değil,

Erdal Demir<sup>1</sup>   
Emine Erdemsoy<sup>2</sup>   
Murat Sağlam<sup>3</sup>

### How to Cite This Article

Demir, E., Erdemsoy, E. & Sağlam, M. (2023). "Sosyal Medyada Mahremiyetin Kullanımı: Şinzo Abe Suikastı Görüntüleri Üzerinden Bir Değerlendirme", International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 9(67): 2671-2676. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/smryj.67577>

Arrival: 07 November 2022  
Published: 31 January 2023

Social Mentality And Researcher Thinkers is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

<sup>1</sup> Yüksek Lisans Öğrencisi., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yeni Medya ABD, Karaman, Türkiye  
<sup>2</sup> Yüksek Lisans Öğrencisi., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yeni Medya ABD, Karaman, Türkiye  
<sup>3</sup> Doç. Dr., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Yeni Medya Bölümü, Karaman, Türkiye



bireyin ve toplumun yapısındaki değişim ile 18. Yüzyılda yaşanan Sanayi Devrimi ile mukayese edilebilecek ehemmiyette bir devrimdir (Stehr, 2000: 83). Bu söylemiyle Castells, enformasyon devriminin, insanlık tarihinin dönüm noktalarından olan sanayi devriminden daha büyük bir etki alanı açtığına işaret etmektedir. Kimliklerimizden, kültürümüze, tüketimlerimizden yaşayış biçimlerimize kadar hepsi yeniden inşa edilmiştir. Bireylerin sosyal medya aracılığıyla ortaya koyduğu yeni kimlik inşası, gözetim, denetim ve mahremiyet gibi bir takım meseleleri de yanında getirmektedir. Artık bireyler sosyal ağlarda yaptıkları paylaşımlarıyla varlığını ortaya koymaya çalışmaktadır.

Baudrillard'ın "Il nous faut une mémoire instantanée, un branchement immédiat, une sorte d'identité publicitaire qui puisse se vérifier dans l'instant même..." (Anlık bir bellek, hızlı bir bağlantı, bizzat an içinde, kontrol edilebilecek reklam amaçlı bir kimlik) söylemi bu noktada öne çıkarken; ben oradayım, varım yerini "görünürüm, ben görüntüyüm" e bırakmıştır. Bu durum dijital âlemde var olmanın gerekliliklerinden başında da görünür olmak gerektiğinin göstergelerinden biridir. Söz konusu olan görünürlük özel alandaki sınırları kaldırdığı için tehlikeli hale dönüşmektedir.

Yeni medya araçları ile açık ve sınırsız hale gelen mahremiyet algısı, aktif ve pasif sosyal medya kullanıcılarını cezbetmektedir. Bu kapsamda yapılan çalışmanın amacı özellikle sosyal medya kullanıcısı olan bireylerin mahremiyet algılarının nasıl değişim ve dönüşüme geçtiğini ortaya koymaktır. Bu araştırma, Japonya'nın eski başbakanı olan Shinzō Abe'nin suikast görüntüsü örneği üzerinden, mahremiyet kavramının insanların sadece birbirleriyle olan iletişimde değil, her daim korunması ve sınırlarının ihlal edilmemesi gereken bir alan olduğunu ortaya koymak istemektedir.

## KAVRAMSAL ÇERÇEVE

### Mahremiyet Kavramı

Gündelik yaşantımızda, önemli bir yere sahip olan mahremiyet kavramı, hiç şüphesiz güncel tartışma konularının başlarında geliyor. Mahremiyet olgusu, kavram olarak ilk kez 1890 yılında yayınlanan makalede, Amerikalı bir yargıç olan Brandeis tarafından "özgür insanlar tarafından en değer verilen hak" ve "insanların yalnız kalma hakkı" olarak tanımlanmıştır (Brandeis & Warren, 1890:195). Brandeis, bu tanımlı yaparken birey olmanın gerekliliği olarak "özgürlük" kavramını vurgulamıştır. Türk Dil Kurumu ise mahremiyeti, gizlilik olarak tanımlamaktadır (www.tdk.gov.tr). Gizlilik ve mahremiyet birbirinin yerine kullanılan aynı kavramlar gibi görünse de aslında kullanıldığı alanlara göre farklılık gösteren iki ayrı kavramdır. Şöyle ki, birçok alanda kullanılan Mahremiyet kavramı içinde bulunduğu topluma ve zamana göre değişiklikler gösteren sosyal, felsefi, hukuki ve antropolojik boyutları olan bir kavramdır (Çatak, 2015: 94). Mahremiyetin anlamı konusunda aynı toplumlar içerisinde bile farklılıklar görüldüğü saptanabilmektedir. Sebeplerinden biri toplum içerisinde oluşan tabakalaşmalar, mahremiyet algısı konusunda farklılaşmaları da beraberinde getirebilmektedir.

Alman Sosyolojisinin kurucularından, sosyolog Georg Simmel (1858-1918), sosyoloji alanında, mahremiyet konusuna değinen, değerlendirmede bulunan ilk isimlerden biridir. Simmel, kendisinden önceki sosyologlardan ziyade, toplumsal yaşam sürecindeki mahremiyet algısı üzerinde durmuş ve buna eleştirel bir bakış açısıyla yaklaşmıştır. İngiliz Sosyoloji Profesörü ve toplumbilimci Antony Giddens(1938) ise yaptığı araştırmalarda mahremiyet kavramına yüklenen anlamı, batı kültüründe dokunulmazlık, doğu kültürlerinde görünmezlik olarak ifade etmektedir. Mahremiyet kavramının zeminini oluşturan "mahrem" kelimesi, Arapça "haram" sözcüğünden türetilmiştir. Genel anlamıyla "Haram" kelimesi, ahlâkî ve dini hükümlere aykırı olan yasaklanan şeyler, yaklaşılması, içine girilmesi ve dokunulması yasaklanan yer" (Çağbayır, 2007: 1871) anlamına da gelmektedir. Haram sözcüğünden türetilen mahremiyet olgusu kendisine İslam Kültüründe geniş bir yer bulmuştur. Bu açıklamalardan da anlaşıldığı gibi, kökeni Arapça bir kelime olan mahremiyetin anlam çerçevesini özde Kur'an belirlemiştir. Kur'an'daki mahremiyet kavramının anlam boyutları Türkçeye de olduğu gibi geçmiştir. Mahremiyet konusuyla alakalı yapılmış olan akademik çalışmalar, makaleler ve kitaplarda mahremiyet kavramının Latince *privatus*'dan türetilmiş "privat" (özel) ve türevlerinin Türkçede "özel alan/özel hayat" şekline dönüştürülerek kullanıldığı görülmektedir. Latince "privatus"tan türetilmiş "privat" İngilizcede "private" ve Fransızcada "privé" şekline dönüşmüştür, netice itibarıyla hepsinin de aynı anlama sahip olduğu görülmektedir.

Fisher-Hubber'e göre üç tür mahremiyetin bulunmaktadır. Bunlar kişi, mekân ve veri mahremiyetidir. Mekân mahremiyeti, bireylerin fiziksel çevresinin kendi kriterine göre kısıtlanması anlamına gelmektedir (Tuğluk, 2017: 170). Kişi mahremiyeti, kişilerin siyasi, dini, cinsel kimlikleri gibi yaşayış biçimlerini korumayı kapsamakta, veri mahremiyeti ise kişisel bilgilerin erişilmesini, saklanması ve şahıs ya da kurumlara aktarılmasını kapsamaktadır (Akıncı, 2019: 58; Korkmaz, 2014: 101). Mahremiyet kavramı sonuç itibarıyla,

kişinin kendisiyle alakalı hangi bilgilerin başkaları tarafından öğrenilmesi ve bu öğrenilen bilgilerin ne şekilde kullanılması gerektiğini belirleme hakkıdır (Westin, 2003)

### Sosyal Medya ile Birlikte Mahremiyetin Dönüşümü

İçinde yaşanılan çağa, dijital çağ, bilgi çağı, bilişim çağı, siber çağ, enformasyon çağı gibi çeşitli adlandırmalar yapılsa da, hepsinin tek bir amacı vardır; o da içinde bulunduğumuz çağı nitelendirmek. İletişim teknolojilerinde meydana gelen devrim niteliğindeki gelişmeler, sosyal hayattan, ekonomik hayata, kültürel ve siyasal hayata kadar birçok alanda köklü değişim ve dönüşümler yaşanmasına sebep olmuştur. İnsanlar artık dijital bir çağda yaşayan, siber toplumun üyeleridir. Hayatın büyük bir bölümünü bu sosyal ağlar üzerinden sürdürülmektedir. Bireyler orada sosyalleşmekte, orada alışveriş yapmakta ve oradan bilgi sahibi olmaktadır.

Bu değişimleri göz önünde bulundurulduğunda, mahremiyet olgusunun da bir dönüşüme uğradığından söz etmemiz mümkündür. Söz konusu mahremiyetin dönüşümü olduğunda şüphesiz bu konuda ilk akla gelen kişi İngiliz Sosyolog Anthony Giddens denilebilir. Mahremiyetin dönüşüm sürecine detaylı bir şekilde ele alan Giddens, tezini savunurken de Foucault ve Freud'u eleştirmekten geri durmuyor. O; mahremiyetin dönüşümünü, bireylerin modernizm sürecinde, kişisel ilişkilerde yaşadıkları büyük değişimler olarak yorumlamaktadır. Modernizmin temelinde dayandığı fikir de, geleneksel olan her şeyi bırakıp yeni bir kültürün icat edilmesidir. Günümüze geldiğimizde ise sosyal medya ile modernizmin de üzerinde bir anlayışın söz konusu olduğu söylenebilir.

Artık bireylerin, çok hızlı değişen ve gelişen kontrolü kolay olmayan, müdahaleye kapalı olduğu gibi pozitif ne negatif sonuçları olan dijital bir mecrada varlığını sürdürmesi söz konusudur. Bu dijital mecranın varlığını görüntülerle sürdüreceği siber âlem ise sosyal medyadır. Sosyal medya ortamlarında var olmanın gereklerinden biride görünür olmaktır. Şayet modern dünyada bireyin değeri "iyi tanınırlığıyla" ölçülebiliyorsa bireyin takipçi sayısı da, o kadar önemli hale gelmektedir. Zygmunt Bauman'ın iyi bilinen mottosunda ki gibi: "Görülüyorum, o halde varım!" döneminden söz edilebilir.

Ses, görüntü, yazı gibi tüm analog içeriğin dijital ortamda yeniden üretimi ile büyüyen bu yeni toplumsal mekân, aynı zamanda yeni bir kültürü de doğurmuştur (Karagülle, 2015: 72). Bu kültür, bir yönüyle hiçbir şeyin ve hiç kimsenin gizli kalma hakkına sahip olmadığı, her şeyin görünür olmak zorunda olduğu bir kültürdür. Söz konusu olan görünür olmak ise gerektiğinde mahrem olanın da paylaşılmasını, ortaya dökülmesini ifade eder. Google CEO'su Eric Schmidt'in "gizleyecek şeyleriniz şayet varsa paylaşmayın" (Uçkan, 2010) sözleriyle mahremiyeti normalleştiren bir ifade de bulunmuştur.

Facebook'un kurucusu Mark Zuckerberg, ise 2010'da yaptığı bir konuşmada mahremiyetin artık bir ölçü olmadığını belirtmiştir (Zuckerberg, 2010). Yine, aynı yıllarda yaptığı bir söyleşide ise, olağan kişilerin şahısları ile alakalı git gide daha çok mahrem bilgiyi paylaşmaya istekli olduklarını yani bu alandaki sosyal ölçütlerin de giderek evrim geçirdiğini söylemiştir (The Daily Telegraph, 2010). Bu durum, bireylerin sosyal ağlar içinde görünür olma çabasına karşılık gönüllü ifşa felsefesine dayandığının bir sonucu olabilir. Lyon ve Bauman'ın ifade ettiği gibi (2013), mahremiyet ile alakalı haklarını yine kendi istekleriyle yok etmektedir. Başka bir ifade ile bize sunulan ışıltılı dünya karşılığında ödenecek bir bedel olarak mahremiyet ihlaline rıza gösterilmekte ve var olan duruma sessiz kalınmaktadır. Bireylerin sosyal medya aracılığıyla gönüllü olarak, özel sınırlarından, kişisel bilgilerine, mal varlığından, dış görünüşüne kadar hatta mahrem alanlarına kadar dijital âleme açabilecek kadar meşrulaştırabilmeleri başka türlü açıklanabilir mi? Goffman'ın "kişisel vitrin" (Goffman, 2009: 34, 35) diye tabir ettiği sosyal medya bütün bunlar için kitlelere muazzam bir ortam sunmaktadır. Her türlü bilginin kayıt altına alındığı bu dijital mecrada kitle iletişim araçları aracılığıyla tek tuşla yayınlanabildiği bu çağda, mahrem ve mahrem olmayan arasındaki çizgi giderek belirsiz bir hal almıştır.

### Şinzo Abe Suikast Görüntüleri Üzerinden Mahremiyet Değerlendirmesi

Günümüzde sosyal medyanın, internet kullanıcılarının hayatının vazgeçilmez birer parçası haline gelmiş olduğu görülmektedir. Özellikle de sosyal medya ortamına dâhil olmak için bir bilgisayara artık ihtiyaç duyulmaması bu mecranın erişilebilirliğini üst seviyeye çıkarmıştır. Bireylerin kullanmakta olduğu akıllı telefonlar sosyal medya kullanımında kolaylıklar sağlamaktadır. Dışarda, evde, yemekte, okulda insanlar telefonları aracılığıyla Facebook veya Twitter 'dan sürekli paylaşım yapmaktadır.

Sosyal medya platformlarında paylaşım yapma mantığı birçok şeyin sergilenip, seyredildiği kadarıyla önem kazandığı bir işleyişe dayanmaktadır. Sosyal medya ortamları bakılanla kurulan ilişkinin, seyir ilişkisine, sözün kendisinin de vitrine evrildiği bir dünyadır. Böyle bir dünyada bireyler adeta o vitrinde göz önünde yaşamaktadır (Gürbilek, 1992: 25). Gönüllü gözetlenen ve gözetleyen insan için, sosyal medya ortamı aynı zamanda bir içerik üretme ortamı haline almıştır. Daha fazla tıklanma ve beğeni almak amacıyla bu mecrada kullanılabilir. Örneğin, bireyler dünyaya yeni gözlerini açan bebeği o haliyle paylaşmaya çekinmediği

gibi yolda gördükleri bir kazada ölü ya da yaralı fark etmeksizin herhangi bir dramatik olayları da rahatlıkla paylaşabilmektedir.

8 Temmuz 2022 yılında silahlı saldırıya uğrayarak yaşamını yitiren eski Japonya Başbakanı Şinzo Abe, sedyeyle ambulans helikoptere taşınması sırasında kameraların görüntü almasına engel olmak için bir branda kullanıldı. Bu durum dijital mecrada tartışma konusu oldu. İlk akla gelen neden branda kullanıldığı idi. Mahremiyet olgusu bu denli sıradanlaşması sonucunda belki de bu yüzden bu soruyu sorma gereği duyuldu.



**Görsel 1.** Eski Japonya Başbakanı Abe Şinzo helikopterle taşınma anı.

Yeni nesil için çok büyük anlamlarda ifade etmese de mahremiyet kavramı, farklı kültürler için de söz konusudur ve oldukça farklıdır. Hilmi Yavuz, Batı bölgesinin kültür anlayışında mahremiyet olgusu dokunulmazlık üzerine, doğu kültürlerinin mahremiyet olgusunun ise görünmezlik üzerine inşa edildiğini ifade etmiştir. Batı kültüründe insan bedenine dair mahremiyet, onun kamusal alanda dokunulmaz olup, bu anlamda güvence altına alınmasıdır. Bu kavram Doğu toplumlarında farklı bir anlama dönüşerek, ‘mahrem olanın bir başkasının bakışından gizlenmesi, kapalı tutulmasıdır’. Bu anlamda mahremiyet dokunma duygusu aracılığıyla değil, görme duygusuyla ilişkilendirilmiştir. Tam da bu gerekçelerle, Batı kültürlerinde mahremiyete dair sınır yakından başlarken, doğu kültürlerinde ise bu sınır uzaktan başlamaktadır (Yavuz, 2012: 41). Bunun yanı sıra mahremiyetin sınırları konusunda yapılan araştırmalarda, modern toplumlarda olduğu modern öncesi toplumlarda da mahremiyetin var olduğu ifade edilmektedir. Şinzo Abe’nin savunmasız haldeki en son halinin, kameralar tarafından görüntülenmesinin engellenmeye çalışılması bundan ötürü olabilir. Mahremiyet, insana doğuştan gelen bir utanma duygusudur. Hangi kültürden ya da milletten olursa olsun, hiç kimse utanılacak bir fotoğrafının herkesin ulaşabileceği kadar yakınında olmasını istemez. Geçtiğimiz günlerde Ağustos ayında buna benzer bir olay Türkiye de yaşanmıştır. Muğla’nın Bodrum ilçesinde, sanatçı İbrahim Tatlıses bir kaza geçirmiş, takla atan aracının etrafı branda ile sarılmıştır (www.aa.com.tr). Bu durumda da akla gelen yine mahremiyet algısı olmuştur. İnsanların olay yerinden fotoğraf çekmemesi de sosyal medyada bir süre gündem konusu haline gelmiştir.





Görsel 2. Araçtan çıkarılan İbrahim Tatlıses'in hastaneye kaldırılma anı

Baudrillard'ın örneğinde olduğu gibi: Birey televizyonda Sudan iç savaşını, herhangi bir tuvalet kâğıdı reklamıyla aynı duyarsızlıkla izlemektedir. Televizyonu kapattıktan sonra Sudan'daki iç savaş devam etse bile onun için bitmiştir. İşte bireyin yaşadığı bu evren simülasyon evrenidir. O dönemde izleyen kitle şimdi görüntülemek istiyor, görüntü ve görünürlük üzerinden daha çok tıklanmak ve beğeni almak isteniyor.

## SONUÇ

Yeni medya teknolojilerinin gelişmesi ile birlikte internet kullanımı yaygınlaşmış ve buna bağlı olarak sosyal medya insanların vazgeçilmezleri arasında girmiş bulunmaktadır. Sosyal medyanın insanlar arasındaki mesafeleri ortadan kaldırması, iletişimi arttırması, sosyal ve ekonomik hayata hız kazandırıp fayda sağlaması gibi pozitif etkilerinin yanında bir de negatif sonuçları yer almaktadır. Bu çıkarıma göre baktığımızda bireylerin takipçi kitleleriyle etkileşimlerini arttırma da aktif bir şekilde kullanılan sosyal medya, yine bireylerin hayatlarında gerçekleşen mahrem sınırlarının ihlal edilip, bilgilerinin ortaya dökerek mağduriyete uğradıkları bir alan haline dönüşebilmektedir. Bu pencereden bakıldığında mahremiyet sınırlarının belirsizleştiği günümüzde, bireylerin, sosyal medyayı kullanırken hayatlarını tehdit edebilecek riskleri içinde yaşadığı çıkarımının doğruluğu desteklenmektedir.

Facebook, Twitter, Instagram gibi sosyal medya mecralarının kullanımında herhangi bir ölçü, sınır ya da kısıt olmaması, akıllı cep telefonları aracılığıyla da çok kolay ulaşılabilir hale gelmesi, kontrol ve denetimin sağlanamaması sosyal medyada mahrem alanına saygı ve kişilik haklarının ihlalinde yeni bir boyut kazandırmıştır. Bireyler, içinde yaşadıkları bu yenedünya düzeninde, mahremiyet haklarından kendi rızaları dâhilinde, gönüllü vazgeçmiş gibi görünmektedir. Denetlenmek ya da gözetlenmekten şikâyetçi ama lakin kendi mahremiyetini ortaya dökmekten, gözetimin önüne sunmaktan rahatsız olmadıkları gözlenmiştir. Bu durumun, mahremiyet kavramının sosyal medya aracılığıyla normalleştirilmesine neden olduğu düşünülmektedir. Mahremiyet kavramı, uluslararası topluluklar tarafından temel hak olarak kabul edilmiş, tanınmış ve korunması açık bir şekilde belirtilmiştir. Sosyal medyada görünür olmak adına mahremiyet kavramı feda edilebilmektedir. İçinde yaşadığımız siber toplumda, mahremiyet kavramı giderek dar bir alana sıkışıp kalmıştır. Hal böyle ki, bireyler hasta yatağında, kaza anında, ameliyat masasında, hatta doğal afetlerde bile bu mahremiyet algısını yok saymış ve görüntü alma yarışına girmiştir. Hatta bir kaza anında yoldan geçenlerin aklına ilk yardımdan önce fotoğraf ve video çekmenin geldiği bir dönemden söz edilmektedir.

Görmek, görünür olmak, varlığını sosyal medya ile ortaya koymanın zararları şüphesiz hiç düşünülmemiştir. Bir kaza anında etrafa çekilen branda, insanların hunharca geçmeye çalıştığı mahremiyet sınırı yerine kullanılmıştır. Şinzo Abe vefat ettiği dönem, insanların neden nasıl öldüğünden ziyade helikopteri saran brandadan söz ettiği görülmektedir. Yine İbrahim Tatlıses de de aynı durumun yaşandığından söz etmek mümkündür. İnsanlar kendi mahremiyetlerini gönüllü ifşa edince bu durumu garipsemeleri tabii ki de normal görülebilir. Lakin mahremiyet herkese lazımdır. En acılı halinizin sosyal medyada paylaşılan bir içerik olmasını ister miydiniz? Göçük altından kurtulduğunuz bir halin ya da bir trafik kazasında arabada sıkışmış

haldeyken bulunduğunuz bir fotoğrafınızın insanların telefonunda olduğunu hatta size sormadan istedikleri gibi paylaşabileceklerini ister miydiniz? Bu tür şeyleri kimsenin isteyebileceğini düşünülmemektedir.

Sosyal medya bilinçli ve etkin bir biçimde kullanıldığı zaman faydalı bir araçtır. Bu yönünden baktığımızda sosyal medya kullanımı konusunda toplum bilgilendirilmelidir. Sosyal medyayı denetlemek ve kontrol etmenin ne kadar zor bir süreç olabilir. Lakin bu konuda denetim mekanizmasından önce sosyal medya konusunda kullanıcıların bilgilendirilmesi daha yerinde bir tercih olacaktır. Sosyal medyayı aktif kullanan bireylerin kendileri ve başka bireyler için geri dönüşü zor ya da imkansız olan sonuçlar doğurabilecek olan mahremiyet algısı konusunda empati yapmalarını sağlayacak, farkındalıklarını arttıracak bilgilendirmeler çok önemlidir. Yapılan bu araştırmanın değerlendirilmesi hususunda durum belirlemesi yapılarak, farkındalık yaratmak hedeflenmiştir.

## KAYNAKÇA

- Akıncı, A. N. (2019). Büyük Veri Uygulamalarında Kişisel Veri Mahremiyeti. (Uzmanlık tezi). Strateji ve Bütçe Başkanlığı Sektörler ve Kamu Yatırımları Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Brandeis, L. & Warren, S. D. (1890). The right to privacy. Harvard Law Review, (4), 193-220.
- Çağbayır, Y. (2007). Türkçe sözlük. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Çatak, A. (2015). Mahremiyet Kavramının Farklı Anlam Alanları veya “Fıkıh-ı Batın” da Mahremiyet Algısı. Gümüşhane Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 4(8), 94-111.
- Goffman, E. (2009). Günlük yaşamda benliğin sunumu, (B. Cezar, Çev.). İstanbul: Metis Yayınları. (Orijinal çalışma basım tarihi 1956).
- Gürbilek, N. (1992). Vitrinde Yaşamak. İstanbul: Metis Yayınları
- Karagülle, A. E. (2015). Günümüzde değişen mahremiyet algısının sosyal ağlar bağlamında incelenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Ticaret Üniversitesi, İstanbul.
- Lyon, D. & Bauman, Z. (2013). Akışkan gözetim. (E. Yılmaz, Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları. (Orijinal çalışma basım tarihi 2012).
- Stehr, N. (2000). Deciphering Information Technologies: Modern Societies as Networks. European Journal of Social Theory, 3 (1), 83-95.
- Tuğluk, A. (2017). Bir Mahremiyet Mekânı Olarak Servet-i Fünun Romanında “Oda”. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(54), 170-179.
- Uçkan, Ö. (2010). Mahremiyet ve sosyal medya. <https://www.bthaber.com/mahremiyet-vesosyal-medya/>
- Westin, A. F. (2003). Social and Political Dimensions of Privacy. Journal of Social Issues, 59(2), 431- 453.
- Yavuz, H. (2012). Avrupa'nın Zihin Tarihi. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Zuckerberg, M. (2010). Facebook-privacy. <https://www.theguardian.com/technology/2010/jan/11/facebook-privac>
- <https://kuatbaca.com/internasional/helikopter-dokter-khusus-dikerahkan-membawa-korban-penembakan-mantan-pm-jepang-shinzo-abe-1657280548399-285128> Erişim Tarihi 01.10.2022).
- [http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com\\_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.52a9fe5e09a76206529287](http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.52a9fe5e09a76206529287) Erişim Tarihi 26.09.2022